

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

med til, at loven med bred tilslutning får et forlænget liv.

Else-Merete Ross: Jeg tror, den højtærede minister må have misforstået, hvad jeg sagde. Jeg har ikke et øjeblik tvivlet om fondsstyrelsens bedømmelse; jeg mener, den har foretaget den på fuldt forsvarlig måde. Jeg mener, det må have været en meget vanskelig opgave. Jeg er tværtimod gået ind for, at fondet skulle have større midler, og da jeg særlig er interesseret i det subsidiære formål, mente jeg, at det kunne være vanskeligt nu med de 200 000 kr. at opfylde dette. Der står jo udtrykkelig i bemærkningerne, at til det subsidiære formål har man så godt som intet kunne yde. Det er bare for at være sikker på, at dette subsidiære formål, støtten til de unge talentfulde kunstnere, virkelig kan opfyldes, at jeg har spurgt: er det nu muligt, at dette formål kan opfyldes? — idet jeg i og for sig så gerne ville stille forslag om, at man forøgede tilskuddet, hvis det ikke er tilfældet. Jeg har ikke et øjeblik tænkt mig at kritisere fondets styrelse. Jeg mener, den har haft en ganske overordentlig vanskelig opgave med så få midler.

Morten Lange: Jeg forstår, at jeg har gjort ministeren sorg ved at belaste ham med ansvaret for de sidste 30-50 års forsømmelser på det kunstneriske område herhjemme. Jeg tror faktisk, jeg sagde nogenlunde klart, at selv om man kom med en meget stor søk penge, kunne man ikke være sikker på, at man derved på én gang fik kunstnere i hobetal til at springe frem for at klare monumentale opgaver. Dog må vi erkende, at det er en gammel forsømmelse, der går langt tilbage i dansk lovgivning og administration, at man har glemt den kunstneriske udsmykning, og selv om vi alle konverterede i udvalget i morgen og sagde, at nu skulle det være løgn, nu skulle vi komme med mindst 100 mill. kr. om året, så skaber man ikke kunstnere på en nat. Jeg har ikke stillet overbudsforslag i denne sag, jeg har blot konstateret, at her er tale om forsømmelser, hvad allertydeligst ses ved, at ministeren ikke mener der kan skabes arbejder af denne slags for stort mere end 1½ mill. kr. om

året. Det er beklageligt; der burde for lang tid siden have været skabt et solidere grundlag, således at denne lovgivning var blevet bragt op til at andrage et langt større beløb.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Jeg beklager meget, at det ærede medlem hr. Morten Lange og jeg nu er lige ved at være enige. Det er selvfølgelig rigtigt, at vi har forsømt monumentalopgaverne igennem en lang årrække, jfr. norske forhold. Men jeg synes dog trods alt, at der er sket visse værdifulde ting i de senere år. Scharffs vidunderlige udsmykning af Studentergården er et af de største kunstværker, der er skabt i det sidste århundrede, og der er Nellesens sidste store arbejde, og der kan nævnes en række andre. Men naturligvis, visse muligheder er utvivlsomt forsømt.

Til det ærede medlem fru Else-Merete Ross vil jeg sige, at jeg må have udtrykt mig umådelig uheldigt, siden jeg har bibragt det ærede medlem den forståelse, der her kom til orde. Vi må kigge lidt nærmere på det i Folketingstidende. Jeg er i øvrigt her fuldt på linje med det ærede medlem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

H. Larsen (Bjerre): Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af loven om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“.

(Lovforslaget findes i tillæg A sp. 813, fremsættelsen i tidenden sp. 1954).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kolbjørn: Da folketinget for 10 år siden besluttede at oprette „Statens almindelige Videnskabsfond“, blev der lagt en årlig bevilling på 2 mill. kr. som rådighedssum til grund for fondets virksomhed. I de senere år har vi flere gange måttet forhøje dette beløb, først til 2½ mill. kr. og i 1960 til 3½ mill. kr. Selv om disse forhøjelser i nogen grad er udtryk for den almindelige udvikling i prisniveauet, tror jeg dog også der heri ligger et udtryk for dette fonds betydning og for, at man i stigende grad er blevet klar over dets muligheder for støtte til den enkelte videnskabsmands forskningsarbejde.

Den højtærede minister for kulturelle anliggender stiller nu forslag om, at fondets årlige rådighedssum sættes op til 6 mill. kr., et forslag, der hviler på en indstilling fra fondets bestyrelse, der som bekendt bortset fra et par repræsentanter for administrationen udelukkende består af videnskabsmænd fra forskellige felter. Der henvises i indstillingen til, at ud over et stigende behov og den almindelige prisbevægelse er der på adskillige felter i dag, hvis nye opgaver skal gennemarbejdes, brug for et videnskabeligt apparatur, som i det enkelte tilfælde kan kræve betydelige summer. Det var måske af en vis interesse i et hurtigt arbejdende udvalg ud over at drøfte forslaget at få nogle oplysninger om enkeltheder på disse områder. Der foreligger mig bekendt også en trykt årsberetning fra videnskabsfondet, og selv om jeg og de fleste andre medlemmer vel ikke vil gøre os til dommer over den enkelte opgave, er det alligevel ganske praktisk at se lidt på, hvad det er for ting, der i særlig grad er søgt om støtte til, eventuelt ting, som vi ved tidligere lejlighed har fået oplysning om. Er der opgaver, som man har måttet afslå at give støtte til, skønt man i og for sig fandt det ønskeligt at yde den hjælp, der skulle muliggøre opgavernes løsning, og i så fald hvilke?

Mit parti vil gerne støtte forslaget ud fra vort ofte understregede principielle synspunkt, at også den videnskabelige grundforskning, for hvilken håndgribelige praktiske formål og dermed en direkte nytte-virkning sjældent kan påvises, må udvikles og stadig holdes på højde med det videnskabelige arbejde i andre kulturlande. Jeg

vil finde det naturligt, at vi ser lidt nærmere på hele dette område i et udvalg, og jeg skal efter forhandlingens afslutning stille forslag om, at lovforslaget henvises til et sådant udvalg.

Helga Pedersen: I årene efter den anden verdenskrig måtte det erkendes, at det var nødvendigt at styrke vilkårene for dansk forskning, navnlig på grundvidenskabernes område. Mit parti har stedse erkendt, at en effektiv og betydelig støtte til videnskaben fra statens side var nødvendig, og vi har med glæde kunnet stemme for lovforslag herom. Det har også været klart for os, at en forøgelse af bevillingerne til dette formål måtte forudses, ikke alene på grund af løn- og prisudviklingen, men også under hensyn til udviklingen inden for forskningsarbejdet, således som den højtærede minister nærmere har redegjort for det i de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Hvor meget nu forøgelsen bør udgøre, er naturligvis i nogen grad en skønssag. Den sidste forhøjelse, der skete for knap 2 år siden, udgjorde ca. 50 pct. af den daværende bevilling. Der foreslås nu en noget stærkere forøgelse, nemlig fra 3½ mill. kr. til 6 mill. kr., og den højtærede minister har i fremsættelsen antydnet, at det ikke vil være forsvarligt at bevilge under 5 mill. kr. årlig til dette formål. Nu skal det villigt erkendes, at i tider som disse, hvor millionbeløb til det ene og det andet formål, også til forskning, nævnes daglig — jeg tænker her bl. a. på de betydelige bevillinger, der er givet til den forskning, der foregår på Risø — i sådanne tider kan det synes noget paradisk at gå i enkeltheder og tale om, hvorvidt en halv eller en hel million årlig yderligere bør bevilges til det her omhandlede formål, for under en fornuftig administration og med den lovbestemmelse, der findes om henlæggelse af midlerne, går midlerne ikke tabt. På den anden side har vi medlemmer af folketinget pligt til at efterprøve de begrundelser, der anføres for bevillingens forøgelse; under hensyn hertil må jeg bemærke, at jeg ikke finder den begrundelse, der gives i bemærkningerne til lovforslaget, om oparbejdelse af en betydelig reservekapital, ganske holdbar. Der står i bemærkningerne, at det er nød-

[Højga Pedersen.]

vendigt at oparbejde en reservekapital, navnlig med henblik på pludseligt opståede behov for støtte af større omfang, f. eks. til store videnskabelige ekspeditioner. Jeg tror, at skal sådanne ekspeditioner af sted med betydelig statsstøtte, vil der være tid til at søge bevilling gennemført på sædvanlig måde og til drøftelse af sagen i dens helhed. Hvad angår apparaturanskaffelser, er jeg klar over, at behovet for større bevillinger er til stede, men vi må overveje i udvalget, om 1 mill. kr. årlig er nødvendig hertil.

Da vi i sin tid behandlede lovforslaget om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“, gav den daværende undervisningsminister, vor afdøde kollega Flemming Hvidberg, folketingsudvalget en fortrinlig oversigt over, hvilke beløb der i årene 1945-51 var ydet dansk forskning fra ind- og udland, fra offentlige såvel som fra private fonds. Siden den tid er der vedtaget lovgivning om nye former for støtte til forskning og videnskab og om øget støtte til ældre institutioner, f. eks. Rask-Ørsted Fondet, og herudover er i tidens løb betydelige private midler ydet til samme formål.

Derfor anser jeg det for både hensigtsmæssigt og nødvendigt, at vi i det udvalg, jeg formoder bliver nedsat, danner os et samlet indtryk af udviklingen på dette område fra 1952 til 1961. Jeg tillader mig allerede her i dag at bede den højtærede minister sætte arbejdet med en sådan oversigt i gang, hvis det ikke eventuelt allerede er sket.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en velvillig behandling.

Knud Thomsen: Også vort parti er meget velvilligt stemt over for lovforslaget og over for en forhøjelse af nogenlunde den angivne størrelsesorden og over for de begrundelser, der er givet. Fra vor side vil vi imidlertid også foreslå udvalgsbehandling efter det, der er nævnt i bemærkningerne om at oparbejde et reservefond. Jeg vil gerne straks sige her, at det er et spørgsmål, som for os har principiel betydning og ikke just alene relation til dette lovforslag. Det var de samme tanker, vi gjorde gældende, da vi i fjor her i tinget behandlede forslaget om Rask-Ørsted Fondet.

Både Rask-Ørsted Fondet og „Statens almindelige Videnskabsfond“ er i grunden ikke fonds i den forstand, at de har en grundkapital. Rask-Ørsted Fondet blev faktisk i sin tid stiftet med en statsforskrivning som grundfond, og først senere slettede man det og gik over til at bevilge et årligt rådighedsbeløb over finansloven. Når nu et fond faktisk har en fast kapital og faste renteindtægter hvert år, opstår der naturligvis et vist administrationsproblem i forbindelse med pengesagerne. Ethvert fond vil af forståelige årsager forsøge at køre med et vist overskud, som regel vel for at have en reserve til uforudsete opgaver, som man gerne vil kunne støtte. Når fondet er selvejende, idet det har en statsforskrivning som grundfond, og oparbejder et overskud, må dette overskud også anbringes igen for at blive rentebærende. Pengene kommer jo hvert år fra statsforskrivningen. På den måde får man i et sådant fond to slags kapital: grundkapitalen og en reservekapital. Fondets bestyrelse disponerer naturligvis over renterne af begge typer fonds. Grundfondet kan som regel ikke røres, i hvert fald ikke uden indvilligelse fra det høje ting, som har bevilget den, men reservefondet kan f. eks. ifølge Rask-Ørsted Fondets bestemmelser bruges af fondsbestyrelsen efter ministerens godkendelse.

Det er tydeligt at se, at da „Statens almindelige Videnskabsfond“ i sin tid blev foreslået, tænkte man sig en nøjagtig lignende ordning. Fondet skulle dengang ifølge forslaget være baseret på en statsforskrivning på 50 mill. kr. og rentebærende med 4 pct. Det ville altså have givet fondet 2 mill. kr. om året, men allerede fra første færd blev dette ændret således, at fondets indtægt på 2 mill. kr. skulle udredes på de årlige finanslove. Det må så være det forhold, som har gjort, at man i lovens § 1, stk. 2, altid har haft bemærkningen om, at hvad der af rådighedssummen ikke blev brugt i det enkelte år, skulle henlægges til senere anvendelse i samme øjemed. Det er såre naturligt. Det var nemlig en nødvendighed, når man fik bevilget et fast beløb på finansloven, men brugte svingende beløb, at det så måtte være fastsat, hvad man skulle gøre med det, der eventuelt ikke blev brugt. Hvis det imidlertid er rigtigt, og hvis man i øvrigt kan enes om fuld forståelse

[Knud Thomsen.]

for det forhold, at fondets bestyrelse nødvendigvis må disponere på den måde, at der opstår et vist overskud, er det vistnok forkert at gå tilbage til tanken i lovforslagets bemærkninger om at oprette et egentligt reservecfond.

Det er rigtigt, at det har været forudset ved oprettelsen, men forudsætningerne er bristet derfor. Det var kun rigtigt under den forudsætning, at man ville lave et egentligt fond baseret på en statsforskrivning. Hvis derimod den højtærede minister for kulturelle anliggender mener, at der skal oparbejdes, skal vi sige en art stødpude netop med hensyn til større og uforudsete opgaver, er vi indforstået hermed. Jeg kan ikke helt tiltræde det, der står i bemærkningerne om pludseligt opstående behov, f. eks. for en stor videnskabelig ekspedition og støtte dertil. Det er ikke noget, der opstår helt pludseligt, men det er for så vidt bagateller.

Ifølge bemærkningerne skal yderligere af de foreslåede 6 mill. kr. 1 mill. kr. reserveres til store apparaturanskaffelser. Det kan jeg tiltræde. Jeg gør opmærksom på, at det forhold ikke er omtalt i selve loven; det behøver det heller ikke at være. Totalbeløbet foreslås nu fastsat til 6 mill. kr. årligt, hvilket er en halv million kr. mere end det, der i øvrigt ventes ansøgt om. Fra vor side er vi ikke uvillige til en vis overbudgettering af de grunde, jeg allerede har nævnt; og om det skal være 5,5 mill. kr. eller 6 mill. kr., skal vistnok heller ikke være det, der skiller os.

Jeg vil gerne her bringe visse almindelige tanker frem om dette fonds økonomiske aktivitet, som for så vidt også kan gælde for andre fonds. Vi vil principielt gerne støtte den grundvidenskabelige forskning, og vi vil principielt gerne have, at videnskabsmændene har en sådan tillid til „Statens almindelige Videnskabsfond“, at de ved, at det ikke er håbløst at søge penge dér, at man ikke behøver at holde sig tilbage, når man virkelig finder, man har et formål at søge om støtte til, og derfor skal midlerne

ikke være for knappe. Både ud fra dette synspunkt og ud fra det, jeg før kaldte stødpudesynspunktet, synes jeg, det er rimeligt med en vis overbudgettering.

Som de forsigtige folk, vi jo er i mit parti, må jeg imidlertid samtidig pege på det forhold, at en overbudgettering også kan indeholde fristelser. Der må jo nødvendigvis til ethvert fond indkomme ansøgninger, som ikke bør imødekommes, eller som er tvivlsomme, og hvis der nu faktisk er udisponerede midler på det årlige budget, kan fondets bestyrelse være fristet til at imødekomme ansøgninger, der ligger på skillelinjen mellem, hvad der bør imødekommes, og hvad der ikke bør imødekommes. Denne fristelse vil vi altså gerne advare imod.

Det er fondets bestyrelses sag at administrere og vurdere, og fondets bestyrelse har det ikke let i den henseende. Den skal gøre det ene og ikke undlade det andet. Vi skal her i tinget hjælpe fondets bestyrelse til at kunne imødekomme alt rimeligt, og vi skal tillade den at arbejde med et vist overskud. Vi skal give fondet det stede i det videnskabelige liv, at de, der føler sig i rimeligt betryk for penge, kan komme til fondet, men det skal ikke være sådan, at overskuddet tiltrækker en masse ansøgninger, som ikke skulle bevilges.

Vi vil derfor ikke så meget diskutere, om 5 millioner er det rigtige beløb, men påpege over for den højtærede minister, at ligesom vi altså er principielle modstandere af nævnte grund af egentlige reservecfonds — men ikke af en vis stødpude — vil vi være modstandere af, at der oparbejdes en meget stor stødpude eller reserve, fordi begge dele vil tjene til at fjerne forbindelsen eller gøre forbindelsen tyndere mellem de to faktorer, der dog bør mødes, nemlig på den ene side videnskabsmændene, der kommer med deres ansøgninger, og på den anden side det høje ting, som sluttelig skal bevilge de beløb, der skal til. Jeg ser meget gerne den forbindelse oprettholdt så godt som muligt, og har vi nu ikke med det beløb, vi må blive enige om under

[Knud Thomsen.]

udvalgsbehandlingen, ramt det rigtige beløb, ser vi hellere, at den højtærede minister for kulturelle anliggender, hvis rådighedsbeløbet stadig væk ikke strækker til, når man har givet til alt rimeligt og ikke har ladet sig friste af et eventuelt overskud, søger beløbet forhøjet her i tinget, hvis en rimelig stødpude, en rimelig reserve, ikke har ladet sig oparbejde.

Der er jo sluttelig den mulighed, hvis slutresultatet af forhandlingerne skulle blive 6 mill. kr., at reserven i løbet af et par år bliver alt for stor — muligheden er fjern — men i så fald kan den højtærede minister jo komme og foreslå rådighedsbeløbet nedsat over de årlige finanslove.

Else-Merete Ross: Det radikale venstre støtter meget gerne dette lovforslag. Vi var allerede i 1952 ved oprettelsen af „Statens almindelige Videnskabsfond“ tilhængere af at sikre videnskabsmændene faste årlige beløb af en sådan størrelse, at det arbejde, der udføres gennem dansk forskning, ikke kom til at stå alt for langt tilbage i forhold til andre kulturlandes. Derfor var vi dengang betænkelige ved, at man ikke fulgte det forslag, som videnskabskommissionen havde stillet, nemlig et rådighedsbeløb på 2½ mill. kr., men nøjedes med at vedtage det af den daværende undervisningsminister fremsatte forslag om 2 mill. kr.

Da rådighedsbeløbet i 1958 endelig kom op på 2½ mill. kr., tjente forhøjelsen kun til at opretholde den realværdi, som summen havde ved fondets oprettelse. Det samme var delvis tilfældet i 1960, og fondet blev kun i ringe omfang sat i stand til at udvide sin virksomhed. Ved den foreslåede forhøjelse til 6 mill. kr. skulle dette imidlertid blive muligt. Det vil dog først i de kommende år vise sig, om det tillige bliver muligt at oparbejde et reservefond. Hvis det, som det anføres i bemærkningerne, viser sig at være rigtigt, at mange videnskabsmænd har undladt at ansøge om bevillinger, fordi de mente, det var nytteløst at ansøge, men nu får bedre chancer, kan det måske blive vanskeligt at oparbejde det ønskede reservefond.

¶ Af de 6 mil. kr. er 1 mill. kr. afsat som særskilt rådighedsbeløb til store apparaturanskaffelser. Jeg er helt klar over og ind-

forstået med, at man inden for naturvidenskaberne på grund af det kostbare apparatur har brug for store bevillinger, men jeg ville gerne, ligesom det ærede medlem hr. Helge Larsen har gjort det ved en tidligere behandling af et forslag om øgede midler, sige, at jeg håber, at de øgede bevillinger også i stor udstrækning må komme de humanistiske videnskaber til gode. Indtil 1958 var det i alt fald sådan, at netop de videnskabelige grene holdt sig en del tilbage, fordi mulighederne for at opnå støtte var ret begrænsede.

I bemærkningerne henvises der til, at Rockefeller-Foundation, som længe har støttet dansk videnskab med meget store beløb, er begyndt at afvikle sin støtte. Det gælder ikke bare støtten til dansk videnskab, men til hele den europæiske videnskab. Rockefeller-Foundation har hjulpet os på et tidspunkt, da vi var en slags u-land, og vil nu hjælpe andre mere trængende u-lande. Da ideen i u-landsstøtten er at give hjælp til selvhjælp og efterhånden få landene til at klare sig selv, synes jeg, der er særlig grund til, at vi nu forøger rådighedsbeløbet til videnskabsfondet og prøver at klare os selv.

Da jeg ikke ved, hvor store beløb Rockefeller-Foundation årlig har ydet dansk videnskab, kan jeg naturligvis heller ikke vide, om vi opvejer tabet ved at forhøje videnskabsfondets rådighedsbeløb til 6 mill. kr., men det er i hvert fald et skridt i den rigtige retning. Støtte til videnskabelig forskning er til gavn ikke blot for forskningen selv, men for hele vort samfund. Den ekspansion inden for dansk videnskab, der finder sted for tiden, hvor stadig nye områder bliver draget ind under forskningen, må det være hele samfundets sag at støtte.

På mit partis vegne kan jeg derfor varmt anbefale lovforslaget.

Morten Lange: Som det måske endnu vil erindres, kom loven om videnskabsfondet oprindelig frem, i hvert fald tilsyneladende, som resultat af et pompøst optog af yngre og ældre akademikere til denne borg. Jeg siger tilsyneladende, for jeg har en fornemmelse af, at planerne lå så nogenlunde klar til modtagelsesceremonien. Det har åbenbart været et godt og fornuftigt fond, man

[Morten Lange.]

dér fik startet; jeg har i hvert fald ikke set noget optog hernede i dag, der har krævet, at beløbet skulle sættes op. Det er helt klart, at det kan tinget efterhånden godt finde ud af selv.

Jeg vil imidlertid gøre opmærksom på, at den temmelig store forhøjelse, der er sket siden 1952, nemlig fra 2 mill. kr. op til 6 mill. kr., formodentlig ikke er nogen reel forhøjelse, hvis man sammenligner den dels med prisniveauet, dels med antallet af videnskabeligt arbejdende mennesker i Danmark i dag. Jeg vil faktisk tro, at summen 6 mill. kr., som nu foreslås set i forhold til de to nævnte faktorer, nærmest vil vise sig at være mindre end 2 mill. kr. dengang.

Når jeg denne gang ikke skal ærgre den højtærede kulturminister med at foreslå et større beløb eller i hvert fald fremsætte bemærkninger til den effekt, er det, fordi det arbejdspresset, som i dag ved undervisning og på anden måde hviler på næsten alle forskere og videnskabsmænd, er af en sådan art, at man er langt, langt mere tilbageholdende med at sætte nye og fristende projekter i gang. Der er en sådan binding af videnskabelig arbejdskraft til at klare dagen og vejen på laboratorier, at man meget mere end før bliver nødt til at overveje: har vi tid til at sætte dette i gang? Kan det overhovedet lade sig gøre? Derfor tror jeg, at summen 6 mill. kr. så nogenlunde kan strække til, når man tager hensyn til de andre muligheder for at skaffe støtte, som findes. Dansk forskning har i dag langt fra de samme vilkår som i 1952, og det er i dag først og fremmest et stort problem på ethvert laboratorium, om man overhovedet tør sætte et stykke forskningsarbejde i gang, om man for tiden kan klare det med det pres, der i øvrigt ligger på laboratoriet. Dertil kan komme vanskeligheder ved at skaffe den fornødne assistance. En meget stor del af midlerne har tit været anvendt til fondslønnet assistance, og en fondslønnet assistent er i dag ikke en, man bare lige fløjter efter; det er en nådessag eller en stor lykke, hvis man finder en sådan inden for mange af de fagområder, hvorfra der i øjeblikket kommer ansøgninger.

Derfor kan jeg måske meget mod min sædvanlige vane i den slags sager erklære mig nogenlunde tilfreds med summen. Jeg

tror dog ikke, der vil være nogen grund til at forvente, at der skal kunne oparbejdes et reservefond, og jeg ville også anse det for ganske urimeligt at gøre det. Hvorfor i alverdens riger og lande skal vi have særlige fonds af den type? Der kan bruges de penge, som der er rimelige ansøgninger til, og resten af midlerne kan overføres til næste år, hvis der er nogen rest. Jeg har på fornemmelsen, at jungletrommerne nok skal gå temmelig hurtigt. De herrer, der uddeler, og de, der bruger, sidder så tilpas nær hinanden, at hvis der noget sted findes et overskud af arbejdskraft til at løse en rimelig opgave, skal der også nok komme en ansøgning.

De bemærkninger, der er fremsat om, at man burde sikre den stakkels fondsbestyrelse mod fristelser, som kan opstå ved, at man eventuelt giver dem for mange penge mellem hænder, kan man efter min mening se på med overordentlig stor sindsro. Jeg ved med sikkerhed fra alle de fonds, jeg har hørt om og har haft med at gøre, at man med suveræn foragt afviser, hvad man kan kalde uværdige ansøgninger, uanset om der er aldrig så mange penge tilovers, for man ved, at én gang anerkendt skal disse tvivlsomme sager nok dukke op igen; hvis de så har fået støtte før, vil det være dobbelt vanskeligt at slippe fri for det skelet, man i så fald har i klædeskabet — som englænderne siger. Om ikke af anden grund så af hensyn til selvbeskyttelse skal man nok lade være at falde for fristelsen.

Det er beklageligt, at den højtærede kulturminister kun har en del af sin tidligere ressort vedrørende forskning; ellers ville jeg benytte lejligheden til at spørge, hvorledes det går med den stipendiatordning, der i længere tid har været på tale. Jeg kan godt sige så meget som, at min anerkendelse af de 6 mill. kr. nok er betinget af, at vi ret snart får en stipendiatordning gennemført. Ellers bryder det rekrutteringssystem sammen, som er betingelsen for, at et selv nok så stort beløb vil få betydning. For de 6 mill. kr. kan vi ikke klare et rekrutteringssystem, og uden det vil videnskabsfondet snart vise sig at være kommet ud at svømme på temmelig stormfuldt vand.

Vi kan tilsige velvillig behandling, naturligvis, og der er ikke fra vor side større rettelser undervejs. Vi kan denne gang

[Morten Lange.]

lykønske ministeren til et initiativ i rette tid.

Birthe Wetlesen: Ved den foreslåede ændring af loven om „Statens almindelige Videnskabsfond“ drejer det sig om en forhøjelse af fondets midler. Det er jo en forholdsvis regelmæssigt tilbagevendende begivenhed. Fondets midler var i 1946 350 000 kr., i 1952 2,5 mill. kr., i 1960 3,5 mill. kr., og nu, allerede i 1962, foreslås de forhøjet til i alt 6 mill. kr.

Jeg har ud fra mine forudsætninger ikke mulighed for at bedømme, om beløbsstørrelsen er passende, men en stigning fra 3,5 mill. kr. til 6 mill. kr. i løbet af 2 år må umiddelbart forekomme meget betydelig. Jeg efterlyser i denne anledning et overslag over, hvortil midlerne tænkes anvendt. Den højtærede kulturminister, der er jyde, handler vel ikke ud fra princippet at forlange så meget, at der er noget at slå af på.

Mit parti kan i øvrigt kun ønske de bedste vilkår for dansk videnskab og forskning, herunder ikke at forglemme de humanistiske videnskaber, således at de stedse kan virke til gavn for Danmark. Mit parti ser derfor med velvilje på det foreliggende lovforslag.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Jeg takker samtlige ærede ordførere for den velvillige indstilling til lovforslaget. Det er en af kulturministeriets hovedopgaver at støtte den videnskabelige forskning. Det har vi gjort gennem bevillinger fremmet gennem finansudvalget, og det gør vi ved denne lovgivning.

Når der ikke har været noget tilsyneladende større pres på „Statens almindelige Videnskabsfond“, skyldes det simpelt hen — som også et par af de ærede ordførere har anført — at adskillige har holdt sig tilbage i erkendelse af, at der jo ikke var penge nok. Videnskabsmændene kender hinanden og ved så nogenlunde, hvor arbejdsfelterne ligger, og hvorfor fremsende ansøgning, når man på forhånd ved, at en sådan ansøgning ikke kan imødekommes?

Vi har ofret store beløb på den anvendte videnskab, den del af videnskaben, der indgår i det praktiske erhvervsliv. Det er overordentlig nødvendigt også at fremme grund-

videnskaben i henhold til denne lovgivning.

Spørgsmålet er, hvorledes vi skal forholde os med hensyn til den såkaldte reservekapital. Det ærede medlem frk. Helga Pedersen stillede sig noget skeptisk over for en sådan dannelse. Det ærede medlem hr. Knud Thomsen forstod jeg ville være parat til at tiltræde også den del af lovforslaget, såfremt der kom en klar definition af begrebet reservefond. Jeg vil være enig med det ærede medlem om, at ordet bør forstås som lig stødpude. Vi må kunne finde en definition, der kan indgå i betænkningen og udelukke enhver tvivl. Hele fondets prestige står og falder naturligvis med opretholdelse af den nuværende bevillingstradition med afvisning af ansøgere, der ikke efter strengt saglig bedømmelse kan godtages. Jeg tvivler for mit vedkommende ikke om, at en overordentlig forsvarlig administration forsat vil blive gennemført.

Det ærede medlem frk. Helga Pedersen ønskede en oversigt over bevillingerne til forskningsformål, og jeg skal se, hvad jeg kan gøre med hensyn til at fremskaffe en sådan oversigt.

Det ærede medlem fru Else-Merete Ross talte om Rockefeller-Foundation og de beløb, der herfra hidtil er ydet, hvorfor vi nu må sætte flere danske midler ind i arbejdet. Jeg skal gerne bidrage til, at også størrelsen af de beløb, der her har været tale om, kan blive oplyst.

Det ærede medlem hr. Morten Lange gjorde opmærksom på et forhold, som svarer til virkeligheden: at vi mangler forskere. Det er jo en af hovedskavankerne i den aktuelle situation. Det ærede medlem har ret i, at mange videnskabsmænd, der kunne deltage i forskningsarbejde, ikke gør det på grund af sliddet med daglige og nødvendige tidkrævende opgaver.

Med hensyn til begrebet stipendiatordning skal jeg nærmere undersøge, hvorledes dette spørgsmål stiller sig i øjeblikket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling
vdtoges uden afstemning.

Kolbjørn: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om afgift af og tilskud til apoteker for årene 1960 og 1961 har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Bækgaard har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„I opfordringen angående landsindsamlingen om hjælp til u-landene blev der givet udtryk for, at staten vil yde tilsvarende beløb som det indsamlede.

Kan statsministeren oplyse, om regeringen har til hensigt, at ydelsen sker til dels i form af fødevarer?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 23. januar kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Statens kunstfond og Eckersberg-Thorvaldsenfondet.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af loven om oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“.

3) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til statsministeren og indenrigsministeren af Aksel Larsen m. fl.*

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om nedslag i skatteansættelsen for folkepensionister m. fl.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om folkeopsparing.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 14⁵⁵.

47. møde.

Tirsdag den 23. januar kl. 14.

Formanden: I skrivelse af 22. d. m. anmoder ministeren for offentlige arbejder om, at der må blive valgt et nyt medlem til jernbanerådet i stedet for fhv. minister fru Fanny Jensen, der har ønsket at udtræde af dette.

Medlem af folketinget Helge Larsen har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil undervisningsministeren undersøge mulighederne for at udbygge adgangen til at lære fremmede sprog gennem udleje af lydbånd, på hvilke radioens sprogundervisning er optaget?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Statens kunstfond og Eckersberg-Thorvaldsenfondet.

Valgt blev: *H. Larsen (Bjerre), Alsing Andersen, Lis Groes, Poul Hansen (Grenå), Erhard Jakobsen, Th. Mikkelsen, Lars M. Olsen, Axel Ivan Pedersen, Else-Merete Ross, Helga Pedersen, Conrad Kofoed, Finn Poulsen, Ib Thyregod, Weikop, Hagen Hagensen, Gertie Wandel og Morten Lange.*